

OKULLARDA HANGİ DİL ÖĞRETİLMELİ?

İslâm'ın dünyaya hâkimiyeti silah zoruyla değil, Allah'ın yarattığı ve indirdiği ayetleri beraber okuyanların üreteceği evrensel çözümler sayesinde kurulacaktır. Bunun için çok iyi eğitim almış ekiplere ihtiyaç vardır. Eğitimde kabahat hep eğitim sistemlerinde aransa da sistemler nihayetinde devrin baskın eğitim anlayışının ürünüdür. Öncelikle fitrat temelli yeni bir anlayış ortaya konmalı, eğitim sistemi buna göre tasarlanmalıdır. Bu yeni anlayışın bizce bir bileşeni de çocuklarımıza küçük yaştan itibaren pratik Arapça öğretilmesi olmalıdır.

Hatırlarsanız, 2014 yılı Aralık ayında yapılan 19. Milli Eğitim Şurası'nda ortaya atılan Osmanlıcanın tüm liselerde zorunlu ders olarak okutulması önerisi kamuoyunda bir dalgalanma yaratmıştı. Genelde ideolojik ekseninde dönen ateşli tartışmaların neticesinde, mesele, Osmanlıcanın sadece İmam Hatip Liselerinde zorunlu ders olarak konması şeklinde karara bağlandı. Benzer tartışmaların İngilizce veya Almanca öğretimi hakkında yaşandığını hatırlamıyoruz. Bununla beraber Osmanlıca dersi konmasındaki amaç öğrencilere "değerlerimiz" öğretilmesiye, buna, okullarda en temel değerimiz olan Allah'ın kitabının öğretilmesinden başlanmalıdır. Bunun en doğru yöntemi de öğrencilere küçük yaştan itibaren pratik Arapça öğretilmesiyle olacaktır. Bu yazıda Allah'ın kitabının okunmasında, anlaşılmasında ve doğru yöntemleri kullanarak Kur'an'daki hikmete ulaşmada Arapça bilmenin işlevine değinmeye çalışacağız.

Kur'an'ı Kerim'in Arapça olarak indirilmesinin temel

sebebi, Allah'ın elçisinin ve vahyin ilk muhataplarının anadilinin Arapça olmasıdır:

Biz, her elçiyi kendi halkının dili ile gönderdik ki, onlara açık açık anlatsın. Bundan sonra Allah sapıklığı tercih edeni sapık sayar, hidayeti tercih edeni de yoluna kabul eder. Güçlü olan O, doğru karar veren O'dur. (İbrâhîm 14/4)

Nebimizden önce farklı milletlerden birçok nebî geldiği, gelen her nebîye de kitap verildiğine göre,¹ önceki kitapların da başka dillerde indirilmiş olduğu açıktır. Bu

sebeple Arap diline özel bir kutsiyet veya üstünlük atfetmenin bir anlamı yoktur.

Bununla beraber, Kur'an'ı Kerim'de, tespit edebildiğimiz kadarıyla 12 yerde,² Arapça oluşu, Kur'an'ın özel bir niteliği olarak vurgulanır. Zaten Arapça olan bir metinde, Kur'an'ın Arapça olduğunun tekrar tekrar vurgulanması, akla bunda ayrı bir maksat olduğunu getirir. Bu maksat Kur'an'ın açıklanma-

sıyla ilgili olmalıdır:

Hâ! Mîm! Bunu, iyiliği sonsuz ve ikramı bol olan Allah indirmiştir. Ayetleri, bilen bir topluluk için Arapça kur'ânlar (kümeler) halinde açıklanmış kitaptır. (Fussilet 41/1-3)

Bir kişi, bir kişiye "bana şu konuyu açıkla" dediği zaman, aslında "bana bu konuyla ilgili detaylı bilgi ve/veya örnek ver" demiş olur. Kur'an-ı Kerim'de bulunan açıklamalar da böyledir. Biz insanlara düşen ayetleri açıklamaya kalkmak değil, Allah'ın Kitabı yerleştirdiği açıklamaları bulmaya çalışmaktır:

Elif! Lâm! Râ! Bu öyle bir kitaptır ki âyetleri hem muhkem kılınmış hem de doğru karar veren ve her şeyin iç yüzünü bilen Allah tarafından açıklanmıştır. Böyle olması, Allah'tan başkasına kul olmayasınız diyedir. Ben de o kitapla sizi uyaran ve müjdeleyen kişiyim. (Hûd 11/1-3)

Kitabımızda akla gelebilecek her konu hakkında detaylı açıklama ve örnek bulunur:

Biz bu Kur'ân'da insanlar için her örneği (her konuda örnekler) verdik ki, akıllarını başlarına alsınlar. Örnekleri, yanıltıcı olmayan Arapça ayetler kümesi halinde verdik ki kendilerini koruyabilsinler. (Zümer 39/27-28)

Bu açıklamalara ulaşabilenler evrensel geçerliliği olan tam doğru bilgileri elde ederler. Bu bilgiler din hakkında da olabilir kâinat hakkında da olabilir. Din hakkındaki edindiğimiz bilgiler bize şu an en büyük problemimiz olarak gözüken kitapla sünnet arasındaki koparılan bağları tekrar kurmamızı sağlar. Bunun yanında bu açıklamalarla insanlar tarafından tarih boyunca din alanında verilen yanlış hükümlerin doğrularına ulaşırız. Kitaptan kâinat hakkında evrensel doğru bilgilere sahip olanlar ise zenginleşir, güçlenir, özgürleşir, rakiplerinin her konuda önüne geçerler. Çünkü bu bilgilere göre yapılan üretimler dünyanın her yerinde problem çözer ve bu yüzden alıcısı çoktur.

Hikmet hem Kur'ân'dan çıkarılan evrensel hükümler, hem de bu hükümlere ulaşma yöntemi anlamlarına gelir.

Yine de bu açıklamalara ulaşmak sanıldığı kadar kolay değildir. Belli bir yöntemle hareket etmek gerekir. Bu yöntem hikmet denir. Hikmet hem Kur'ân'dan çıkarılan evrensel hükümler, hem de bu hükümlere ulaşma yöntemi anlamlarına gelir. Hikmet ikinci anlamıyla Kur'ân'ı kullanma kılavuzuna benzetilebilir. Bu yöntemi bize Allah ve elçisi öğretmiştir:

Nitekim iyiliklerimizi tamamlayalım diye içinizden size bir de elçi gönderdik. O size ayetlerimizi okur, sizi geliştirir, size bu kitabı ve hikmeti öğretir; size bilmediğinizi öğretir. (Bakara 2/151)

Bu yöntemin temeli bir konuda birbiriyle ilişkili ayetleri beraber okumaktır. Bu ilişkili ayetler bir topluluk oluşturur. Bu topluluğa "Kur'ân" (Ayetler kümesi) denir. Bir ayetler kümesi, kesin hüküm ifade eden (Muhkem) ayetin ve muhkem ayete benzer (Müteşabih) ayetlerin bir araya gelmesiyle oluşur:

Sana bu Kitab'ı indiren odur. Onun bir kısmı muhkem âyetlerdir; onlar Kitab'ın anasıdır. Öbürleri ise

müteşabihdir (onlarla benzeşirler). (Âl-i İmrân 3/7)

Muhkem ve müteşabih ayetleri bir araya getirerek okuduğumuzda o konuyla ilgili hikmeti, yani evrensel doğru bilgileri keşfetme yolundaki ilk adımı atmış oluruz.

Peki, bir konuyla ilgili muhkem ve müteşabih ayetleri nasıl tespit edeceğiz? Asıl konumuz olan Arapça bilmenin önemine gelirsek, anlaşılıyor ki, Kur'ân'ın Arapça olmasının önemi, ayetler arasındaki benzerlik ilişkisinin Allahüteâlâ tarafından Arap diliyle kurulmasından gelmektedir. Ayetler arasındaki bu ilişkilerin takip edilmesiyle hangi konu hakkında araştırma yapılıyorsa o konuda istenildiği kadar detaylı bilgi elde edilebilir. Çünkü Kur'ân'daki her ayeti açıklayan en az bir benzer ayet mutlaka bulunur. Allahüteâlâ Kur'ân'ı Kerim'in bu özelliğini belirtmek için "Mesani" kavramını³ kullanır:

Allah sözlerin en güzelini, müteşabih (birbirine benzer) ve mesani (ikişerli âyetler içeren) bir kitap olarak indirmiştir. (Zümer 39/23)

Ayetler arasında, Allah tarafından Arap diliyle oluşturulmuş bu kusursuz ilişkiler ağı, tercüme sırasında ister istemez bozulacaktır. Meallerin Kur'ân'ı Kerim'in orijinal metninin yerini tutmayacak olmasının asıl sebebi budur. Bu sebeple, sadece meal kullanarak Kur'ân üzerinde ilmî çalışma yapılamaz ve Kur'ân'dan hüküm çıkarılamaz diyebiliriz. Kur'ân'ın orijinal metninin Allah tarafından kıyamete kadar korunmuş olmasının ne kadar büyük bir ikram olduğunu bu bağlamda daha iyi anlayabiliriz.

Burada meal okumanın yanlış olduğu sonucu asla çıkarılmamalıdır. Arapça bilmeyen bir insan tabii ki Kur'ân'ı mealinden okuyacaktır ve mutlaka öyle yapmalıdır. Ama iş Kur'ân'dan hüküm çıkarmaya, yani ilmî çalışma yapmaya gelince bu uzmanlık gerektiren bir iştir. Hatta bunun için sadece Arapça bilmek de yetmez. Bu konuyla ilgili Allah'ın koyduğu diğer ölçüler için Âl-i İmrân Suresi'nin 7. ayetine bakılabilir.⁴

Kur'ân merkezli ilmî çalışmalarda Arapça bilmenin

işlevi, doğa bilimleri çalışmalarında matematik bilmenin işlevine benzetilebilir. Matematik de bir dildir. Matematik Allah'ın yarattığı ayetleri arasındaki ilişkileri bize açıkladığı dildir. Yalnız bu dili bilenler kâinattaki şeyleri (Yaratılan ayetleri) bir araya getirerek teknoloji üretebilir. Teknoloji de dünyanın her yerinde geçerli olan ve insanların problemini çözen üretimlere verilen addır. Teknolojiyi bu bağlamda Kur'ân'daki hikmete benzetebiliriz.

Bu şekilde baktığımızda, Arapça, Allah'ın indirdiği ayetlerin arasındaki, matematik de yarattığı ayetlerin arasındaki ilişkileri bize anlatmada kullandığı dildir denebilir. Bu dilleri iyi bilen insanlar, Allah'ın ayetlerini incelerken bu dilleri bilmeyen insanların keşfedemeyeceği incelikleri keşfedebilirler. Örneğin yaratılan ayetler, yani doğa, tüm insanlığın kullanımına açık olduğu halde; doğadaki varlıklar arası ilişkileri okuyarak teknolojik buluşlara imza atabilenler, sadece, içerisinde iyi matematik bilen kişilerden oluşan ekiplerdir. Aynı şekilde,

yaratılmış ayetlerin Arap dilinde ifade edilmiş hali olan Kur'ân-ı Kerim de, tüm insanlığın kullanımına açıktır. Herkes kendi dilinde onu okuyabilir ve ondan faydalanabilir. Öte yandan iş Kur'ân-ı Kerim'den insanların problemlerine yeni bir çözüm (Hikmet) üretmeye gelince Arapça bilen kişilere ihtiyaç duyulur. Bu bağlamda Arapça bilmenin önemi matematik bilmenin de önüne geçebilir. Çünkü Kur'ân'ı Kerim'de Allah'ın bize öğrettiği ilmî çalışma metoduna uygun olarak gayret gösteren ekipler, doğru bilgilere çok daha kısa sürede ve daha düşük maliyetle ulaşabilir. Bu, Kur'ân'ın Allah'ın kitabı olduğuna ikna olmuş bir şekilde, çalışmalarını Kur'ân merkezli yapan ekiplere verilen fazladan bir ikramıdır:

Bu (Kur'ân), bütün insanlara gerçekleri gösterir. İçten inanan bir topluluk içinse bir rehber ve ikramdır. (Câsiye 45/20)

SONUÇ

İslâm'ın tüm dünyaya hâkim olması, silah zoruyla değil sadece ve sadece Allah'ın yarattığı ve indirdiği kitapları beraber okuyarak problem çözebilen

ekiplerin yetiştirilmesiyle gerçekleşecektir. Her nebî gibi bizim nebîmizin de asli görevi bu ekipleri yetiştirmektir:

Resulullah bir gün mescide girince orada iki halka görür: Birindekiler zikir ve ibadetle meşguller, ötekilerde ilmi mes'eleler müzakere etmekte. Hz. Peygamber bir lahza duraklayarak her iki halkanın da hayır üzerine olduğunu belirttikten sonra, ibadet halkasındakiler için: "Bunlar Kur'an okuyorlar ve Allah'a duada bulunuyorlar. Dua ve arzularını Allah dilerse kabul eder ve verir, dilerse vermez. Öbür halkakadakilere gelince, onlar fıkıh ve ilim öğreniyorlar ve bilmeyenlere de öğretiyorlar. Bunlar daha üstündür. Ben de zaten bir muallim olarak gönderildim." der ve ilim halkasına dâhil olur. (Kütüb-ü Sitte c.1, s.428 - Prof. Dr. İbrahim Canan)

Bin yıldan fazla bir süredir, nebîmizin yetiştirdiği neslin başarıları ne yazık ki tekrarlanamamaktadır. Bunun temel sebebi hikmet kavramının içinin boşaltılması ve hikmet metodunun terkedilmesidir. Nebîmizin bıraktığı yerden devam ettirerek, Kur'an'la problem çözebilen kişiler yetiştirecek yeni bir eğitim anlayışı ortaya koymamız gerekmektedir.

Bu yeni anlayışın bir bileşeni de Arapça öğretilmesinin yaygınlaştırılması olmalıdır. Burada Arapça derken kelimelerin nasıl telaffuz edildiğinin öğretilmesinden ibaret olan "Kur'an kursu Arapçasından" da, dilbilgisi kurallarını Araplardan iyi bilen ama tek kelime Arapça konuşamayan insanların yetiştirildiği "Medrese Arapçasından" da bahsetmiyoruz. Türkiye'de daha küçük yaşta başlayarak hem günlük dili konuşacak, hem de Kur'an'ı Kerim'i anlayacak seviyede Arapça öğretilmesi gündeme gelmelidir. Bunu gerçekçi bulmayanlara anaokullarında İngilizce öğretildiği, öğrencinin üniversitede "Bilim yapabilmemesi" için bir yıl İngilizce "Hazırlık" okuması şart koşulan bir ülkede yaşadığımızı hatırlatırız.

Yeni anlayış sadece bir "Dini eğitim" anlayışı olmamalıdır. Hz. Âdem'in (a.s.) bilgi seviyesi düşünüldüğüne, Allah'ın insanların eğitimi konusunda koyduğu ölçülerin çoğunun henüz keşfedilmemiş olduğu ortadadır. Bu ölçüleri keşfetmek, günümüzde insanları köleleştiren ve içindeki potansiyeli öldüren eğitim anlayışına alternatif olacak kitaba, hikmete

ve fitrata uygun bir eğitim anlayışı ortaya koymamızın ilk adımı olacaktır. Yeryüzünde bunu Allah'ın kitabını okuyan kişiler dışında gerçekleştirebilecek bir topluluk bulunmamaktadır. Bu eğitim anlayışını oluşturmak için, yaratılan ve indirilen ayetleri, Arapçayı ve nebîmizin uygulamalarını bilen kişilerden oluşan ekipleri kurmak için daha ne bekliyoruz?

kh

Notlar

1. En'am 6/89 ve öncesindeki ayetler.
2. Kur'an'ın Arapça olduğunun vurgulandığı ayetler: Yûsuf 12/2; Ra'd 13/37; Nahl 16/103; Meryem 19/97; Tâhâ 20/113; Şuarâ 26/195; Zümer 39/28; Fussilet 41/3; 44; Şûrâ 42/7; Zuhrûf 43/3; Ahkâf 46/12
3. "Mesani" kavramı ve Kuran'ı anlama usulü ile ilgili diğer kavramlar hakkında detaylı bilgi için Kur'an'ı Anlama Usûlü, Dr. Fatih Orum, Süleymaniye Vakfı Yayınları
4. Sana bu Kitab'ı indiren odur. Onun bir kısmı muhkem âyetlerdir; onlar Kitab'ın anasıdır. Öbürleri ise müteşabihtir (onlarla benzeşirler). Kalplerinde kayma olanlar, fitne çıkarma isteği ve onu tevil isteği ile müteşabih olanına uyarlar. Oysa onun tevilini yalnız Allah bilir bir de sağlam bilgi sahipleri bilirler. Onlar şöyle derler: "Biz buna inandık; hepsi de Sahibi Rabbimiz katındadır." Böyle bir bilgiye sadece sağlam duruşlu olanlar ulaşabilirler. (Âl-i İmrân 3/7)

Bu ayete göre açıklamalara ulaşabilmek ne kadar bilgili olursa olsun tek başına yapabilecek bir iş değildir. Hangi alanda detaylı bilgi aranıyorsa o alanın uzmanlarından oluşan bir ekibin (*kavmin ya'lemûn*) kurulması gerekir. Böylece tek âlimin düşebileceği yanlışlar daha işin başında diğer âlimler tarafından düzeltilebilir. Ekibin başarıya ulaşabilmesi için, ekip üyelerinin ilmi alanda Allah'tan başka kimseden korkmayan dürüst kişilerden (*Ulû'l-elbâb*) oluşması gerekir. Bu da ilmi araştırma sürecinin zor ve imtihanla dolu geçeceğine işarettir.